

ОПШТИНА НИКШИЋ
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА КУЛТУРУ, СПОРТ, МЛАДЕ И СОЦИЈАЛНО СТАРАЊЕ

***Локални план за унапређење социјалне
инклузије и развој локалних социјалних
услуга - сервиса за период
2022-2026. година***

САДРЖАЈ

УВОД И МЕТОДОЛОГИЈА.....	3
1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА.....	4
1.1. ПРАВНИ ОКВИР	4
2. ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ЛОКАЛНОГ ПЛАНА.....	6
2.1. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ПОЈМОВА	8
3. УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ И ДЈЕЧИЈЕ ЗАШТИТЕ.....	9
4. АНАЛИЗА СТАЊА У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ	9
5. ПРИОРИТЕТНЕ ЦИЉНЕ ГРУПЕ.....	13
ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПЕРИОД 2022-2026	15
6. ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ И ФИНАНСИРАЊЕ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ И ДЈЕЧЈЕ ЗАШТИТЕ	36
7. ПЛАН ПРАЋЕЊА СПРОВОЂЕЊА И ПРОЦЈЕНЕ УСПЈЕШНОСТИ	37
8. ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ СА ЈАВНОШЋУ	38

УВОД И МЕТОДОЛОГИЈА

Посвећеношћу и раду на унапређењу положаја најугроженијих категорија становништва у заједници, Општина Никшић даје снажну подршку развоју система социјалне и дјечије заштите у Црној Гори. Квалитет живота грађана једне општине, са аспекта одговорности те општине, подразумијева стварање услова за остваривање права свих грађана без обзира на њихове различитости у свим областима живота. У оквиру Секретаријата за културу, спорт, младе и социјално старање функционишу бројне организационе јединице: Одјељење за здравствену, социјалну и дјечију заштиту, Одјељење за образовање, Канцеларија за превенцију наркоманије, Канцеларија за родну равноправност и Канцеларија за младе. Досадашње активности канцеларија и одјељења усмјерене су на унапређење положаја свих рањивих група. Посредством истих остварује се квалитетна сарадња са организацијама цивилног друштва, које се баве питањима поменутих група а које видимо као снажне партнере при спровођењу социјалних програма.

Како је социјална инклузија широк појам, овој теми се током израде Локалног плана приступило са ширег аспекта. Тачније, како је циљ да се приоритетне потребе, дефинисане кроз различите активности, прилагоде потребама приоритетних циљних група на локалном нивоу, то су овим документом дефинисане активности у смјеру оснаживања истих приоритетних циљних група.

Примарни задатак, током израде Локалног плана, био је усмјерен ка креирању активности које је реално реализовати током четворогодишњег периода као и на децентрализацији услуга у мјери у којој је то могуће, а у сврху обезбјеђивања приступачности услуга на локалном нивоу, у одређеним сегментима, није било могуће заобићи потребу за подршком са централизованог нивоа.

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026. године, креиран је у складу са националним правним оквиром и препорукама.

На основу дефинисаних критеријума формиране су Радна и Косултативна група за израду Локалног плана, којом је координисао Секретаријат за културу, спорт, младе и социјално старање. Чланови и чланице ових тијела били су: представници/е Општине Никшић (Секретаријат за културу, спорт, младе и социјално старање); представници/е јавног сектора (Општинска организација Црвеног крста, ЈУ Центар за социјални рад за општине Никшић, Плужине и Шавник, Завод за запошљавање Црне Горе – Биро рада Никшић, ЈЗУ Општа болница Никшић, ЈУ Дневни центар за дјецу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом, Управа полиције – Центар

безбиједности Никшић)¹ и представници/е организација цивилног друштва² активних на пољу социјалне инклузије, односно пружања услуга социјалне и дјечије заштите групама угрожених категорија становништва, односно појединцима и породицама који су у ризику од социјалне искључености (НВО „Препород“, НВО „Савез слијепих Црне Горе“, НВУ „Удружење за помоћ лицима ометеним у психофизичком развоју“, НВО „СОС телефон – Телефон за жене и дјецу жртве насиља – Никшић“, НВУ „Импулс“, НВО „Центар за ромске иницијативе“, НВО „Дефендологија“, НВО „Алфа центар“, НВО „Мозаик“, НВО „Искра живота“, НВО „Иницијатива директне демократије“, НВО „Центар за афирмацију РЕ популације – ЦАРЕП“, НВО „Плегије“).

Како локални акциони планови представљају смјернице у борби против дискриминације и пуног учешћа рањивих група у друштвеној заједници, Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој услуга и сервиса социјалне и дјечије заштите креиран је за период од 2022. до 2026. године, а Секретаријат за културу, спорт, младе и социјално старање Општине Никшић ће на годишњем нивоу дефинисати приоритете и правити интерни план за финансирање датих активности из овог Локалног плана.

1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

1.1. Правни оквир

Полазну основу за израду Локалног плана за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026. година чини законски оквир који уређују област унапређења квалитета живота и заштите грађана и грађанки од дискриминације и насиља, као и оквир који обезбјеђује осигурање приступа неопходним услугама и сервисима социјалне и дјечије заштите. У дијелу законског оквира, посебна пажња посвећена је:

- Закону о социјалној и дјечијој заштити³,
- Закону о забрани дискриминације⁴,

¹ Дејан Ивановић, координатор Радне групе, секретар Секретаријата за културу, спорт, младе и социјално старање; мр Татјана Перовић, Секретаријат за културу, спорт, младе и социјално старање; Маја Маројевић, ЈУ Центар за социјални рад за општине Никшић, Плужине и Шавник; Јелена Ковачевић, ЈУ Центар за социјални рад за општине Никшић, Плужине и Шавник; Милош Перовић, ЈУ Дневни центар за дјецу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом Никшић; Горан Дамјановић, Општинска организација Црвеног крста; Жана Николић, МУП - Подручна јединица Никшић; Милица Радовановић, ЗЗЦГ – Биро рада Никшић и Иванка Марковић, Дом здравља Никшић.

² Јован Булајић, НВО „Препород“; Милуша Цица Жугић, Удружење за помоћ лицима ометеним у психофизичком развоју; Наташа Међедовић, СОС телефон – Телефон за жене и дјецу жртве насиља - Никшић; Виолета Мркић, НВО „Импулс“; Фана Делија, Центар за ромске иницијативе; Славко Милић, Дефендологија; Сања Дедовић, Алфа центар; Благоје Штурановић, НВО „Мозаик“; Велизар Бато Обрадовић, НВО „Искра живота“; Горан Мацановић, НВО „Савез слијепих Црне Горе“; Борислав Ђуришић, НВО „Иницијатива директне демократије“ и Мирјана Спасојевић, НВО „Плегије“.

³ Закон о социјалној и дјечијој заштити („Службени лист Црне Горе“, бр. 27/2013, 1/2015, 42/2015, 47/2015, 56/2016, 66/2016, 1/2017, 31/2017 - одлука УС, 42/2017, 50/2017, 59/2021 и 145/21)

⁴ Закон о забрани дискриминације („Службени лист Црне Горе“, бр. 046/10 од 06.08.2010, 040/11 од 08.08.2011, 018/14 од 11.04.2014, 042/17 од 30.06.2017)

- Закону о забрани дискриминације лица са инвалидитетом⁵,
- Закону о заштити од насиља у породици⁶,
- Закону о родној равноправности⁷
- Закону о потврђивању Конвенције Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција)⁸,
- Кривичном законнику Црне Горе⁹,
- Закону о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима лица са инвалидитетом¹⁰,
- Породичном закону¹¹,
- Закону о прекршајима¹² (посебно одредбе о малољетницима).

Локални план је сачињен у складу са препорукама релевантних националних стратешких докумената, посебно:

- Стратегије развоја социјалне и дјечје заштите у Црној Гори (2018-2022),
- Стратегије развоја система социјалне заштите старијих (2018 -2022),
- Стратегије за интеграцију лица са инвалидитетом у Црној Гори (2016-2020),
- Стратегије за заштиту лица са инвалидитетом од дискриминације и промоцију једнакости (2017-2021),
- Стратегије заштите од насиља у породици (2016-2020),
- Стратегије за превенцију и заштиту дјеце од насиља (2017-2021),
- Стратегије за социјалну инклузију Рома и Египћана у ЦГ (2016-2020).

Важно је истаћи да је Локални план креиран у складу са препорукама датим са националног нивоа, такође, и у складу са кључним налазима и препорукама Европске Комисије из годишњег извјештаја за Црну Гору, за период јун 2020 - јун 2021. године¹³ и релевантним активностима из Акционог Плана за адресирање кључних препорука из извјештаја Европске Комисије о Црној Гори 2021. године,

⁵ Закон о забрани дискриминације лица са инвалидитетом ("Службени лист ЦГ", бр. 35/2015 и 44/2015)

⁶ Закон о заштити од насиља у породици ("Службени лист Црне Горе", бр. 046/10 од 06.08.2010, 040/11 од 08.08.2011)

⁷ Закон о родној равноправности ("Сл. лист РЦГ", бр. 46/07 од 31.07.2007 и "Сл. лист Црне Горе", бр. 73/10 од 10.12.2010, 40/11 од 08.08.2011, 35/15 од 07.07.2015)

⁸ Закон о потврђивању Конвенције Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици („Сл. лист ЦГ – Међународни уговори“, бр. 004/2013 од 20.03.2013)

⁹ Кривични законик Црне Горе ("Службени лист Републике Црне Горе", бр. 070/03 од 25.12.2003, 013/04 од 26.02.2004, 047/06 од 25.07.2006, Службени лист Црне Горе", бр. 040/08 од 27.06.2008, 025/10 од 05.05.2010, 073/10 од 10.12.2010, 032/11 од 01.07.2011, 064/11 од 29.12.2011, 040/13 од 13.08.2013, 056/13 од 06.12.2013, 014/15 од 26.03.2015, 042/15 од 29.07.2015, 058/15 од 09.10.2015, 044/17 од 06.07.2017, 049/18 од 17.07.2018, 003/20 од 23.01.2020)

¹⁰ Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима лица са инвалидитетом са опционим протоколом („Сл. лист ЦГ – Међународни уговори“, бр. 002/09 од 27.07.2009)

¹¹ Породични закон (закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр. 001/2007 од 09.01.2007. и у "Службеном листу ЦГ", бр. 53/2016. од 11.08.2016. и 76/2020 од 28.07.2020)

¹² Закону о прекршајима (посебно одредбе о малољетницима) "Службени лист Црне Горе", бр. 001/11 од 11.01.2011, 006/11 од 25.01.2011, 039/11 од 04.08.2011, 032/14 од 30.07.2014, 043/17 од 04.07.2017, 051/17 од 03.08.2017)

¹³ Влада Црне Горе Кабинет председника Канцеларија за европске интеграције, КЉУЧНИ НАЛАЗИ - ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЦРНУ ГОРУ 2021, Подгорица, 21. октобар 2021. године, [b5f98cf5-f6a6-476b-9216-3133e67a8886 \(wapi.gov.me\)](https://wapi.gov.me)

које се тичу Социјалне политике и запошљавања, а прилагођен локалним потребама и степену развоја услуга и сервиса социјалне и дјечије заштите на локалном нивоу.

2. ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ЛОКАЛНОГ ПЛАНА

Дефинисање приоритетних области Локалног плана спроведено је у складу с анализом ситуације и потреба локалне заједнице.

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026. у општини Никшић обухвата активности у оквиру двије одвојене и међусобно зависне приоритетне области:

- Социјална инклузија и
- Услуге и сервиси социјалне и дјечије заштите

Као веома важан сегмент препозната је изградња међусекторских партнерстава на локалном нивоу, са циљем обезбјеђивања интегративног приступа који омогућава повећање квалитета живота. Осим институција, важну улогу у овој области имају и организације цивилног друштва, посебно у дијелу обезбјеђивања подршке приоритетним циљним групама у процесу социјалне инклузије, али и као пружалаца услуга и сервиса социјалне и дјечије заштите.

Процес дефинисања приоритетних области обухватио је анализу ситуације на локалном нивоу, а како је социјална искљученост уско везана са линијом сиромаштва то анализа стања у овој области обухвата и овај параметар.

Сиромаштво је обично вишедимензионални феномен, али се најчешће везује за недостатак финансијских средстава ("монетарно сиромаштво") како би се задовољио одређени ниво основних животних потреба ("линија сиромаштва"). Другим ријечима, људи са ниским дохотком и немогућношћу стицања основних добара и услуга неопходних за задовољење основних животних потреба сматрају се сиромашнима. Са развојем друштва, значење појма основних потреба може да се мијења и шири тако да укључи и неке друге потребе које се раније нијесу сматрале основним, што може да подразумемијева и промјене у друштвеном консензусу о томе шта сиромаштво представља.

Како би се сагледао мултидимензионални аспект сиромаштва и социјалне искључености, аутори овог документа имали су у виду да је ЕУ 2010. године формулисала нови показатељ за праћење спровођења стратегије Европа 2020 (стратегије паметног, одрживог и инклузивног раста) у домену социјалног укључивања и смањења сиромаштва: а то је стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености. Према дефиницији, стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености представља удио лица (у укупној популацији) која су у ризику од сиромаштва или су материјално депривирани или живе у домаћинствима веома ниског интензитета рада. Овај индикатор је композитни, јер је комбинација три показатеља: стопе ризика од сиромаштва, стопе изразите материјалне депривације и стопе веома ниског интензитета рада.

С обзиром да подаци везани за ову област нијесу доступни за локални ниво, за боље разумијевање стања, коришћени су подаци МОНСТАТ-а. На националном нивоу, према подацима МОНСТАТ-а стопа ризика од сиромаштва у Црној Гори у 2020. години износила је 22,6%, што је за 1,9 процентна поена мање у односу на 2019. годину. Такође, тренд пада је највећи уназад пет година, а присутан је и код релативног јаза ризика од сиромаштва, јер је у 2016. години вриједност овог индикатора износила 35,6%, а у 2020. години 28,2%, што представља смањење за 7,4 процентна поена.

Табела 1 – Стопа ризика од сиромаштва у Црној Гори у 2020. години

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. ⁽ⁿ⁾
Стопа ризика од сиромаштва, %	24,0	23,6	23,8	24,5	22,6
Релативни јаз ризика од сиромаштва, %	35,6	34,0	35,3	33,1	28,2
Стопа ризика од сиромаштва, %	15,6	19,4	19,2	14,9	12,1
Неједнакост дистрибуције дохотка – квинтилни однос (С80/С20)	7,4	7,6	7,4	6,7	6,0
Гини коефицијент	36,5	36,7	34,7	34,1	32,9

Извор: МОНСТАТ

Неједнакост дистрибуције дохотка (С80/С20) смањена је са 7,4% колико је износила у 2016. години на 6,0% колико је износила у 2020. години. Квинтилни однос је у 2020. години износио 6,0, што значи да је 20% становника чији је доходак у петом квинтилу, односно са највећим дохотком, приходовало 6 пута више него 20% становника који по дохотку, припадају првом квинтилу, односно најнижем дохотку. Такође, у посматраном периоду, дошло је и до благог смањења неједнакости дохотка јер је вриједност Гини коефицијента смањена са 36,5%, колико је износила у 2016. години, на 32,9% у 2020. години.

Према подацима МОНСТАТ-а са порастом година старости опада стопа ризика од сиромаштва. Средње генерације (25 - 64 године) су испод просјека угрожене, док су у најмањем ризику од сиромаштва грађани који имају 65 и више година (15,5%). Лица млађа од 18 година највише су била изложена ризику од сиромаштва (32,6%), као и лица старости од 18 до 24 године (25,2%). Међутим, категорија 65+ је у потреби за посебним облицима подршке када говоримо о социјалној инклузији, а посебно у дијелу обезбјеђивања услуга социјалне заштите.

Пописом становништва, домаћинства и станова 2011. године, по први пут су се прикупљали подаци о постојању сметњи у обављању свакодневних активности¹⁴. Лица која имају сметње при обављању свакодневних активности су лица која имају практична ограничења у извођењу или учествовању у различитим активностима. Ова група укључује лица која доживљавају ограничења у основним функционалним активностима, као што су ход, слух, вид итд., чак и ако је ограничење било

¹⁴ Завод за статистику – Монстат, *Попис становништва, домаћинства и станова у Црној Гори 2011. године, Становништво које има сметње у обављању свакодневних активности, по општинама у Црној Гори*, [Управа за статистику Црне Горе - МОНСТАТ](#)

побољшано употребом помагала или уз подршку околине. Према истраживању МОНСТАТ-а, у Црној Гори од укупног броја становника, 11% има потешкоће при обављању свакодневних активности због дуготрајне болести, инвалидности или старости. Неминовно је истаћи да су подаци из 2011-е године и да детаљнија анализа није вршена након пописа становништва.

2.1. Образложење основних појмова

Различите су дефиниције социјалне (друштвене) искључености али све оне дефинишу овај феномен као процес којим појединци/ке и групе бивају истиснути из економског, политичког, културног или друштвеног система преко којих се интегришу у друштво. Аутори, попут Н. Вујић¹⁵, наводе да је то „процес кидања веза између појединца и шире заједнице који се може одвијати на једној или више димензија: запошљавања, образовања, учествовања у политичком животу, друштвеним, културним активностима, мрежама социјалне бригае и подршке.“

Социјална искљученост се сматра друштвеним проблемом савременог доба, који потискује старе и устаљене приступе сиромаштву и маргинализацији. Она је вишедимензионалан процес који слаби повезаност појединца и заједнице, што је више обиљежја по којима је особа искључена, она постаје рањивија. Она значи недостатак друштвених веза и моћи, дезинтегрисаност, маргинализацију, друштвену отуђеност и неповољан положај у политичком, економском и социјалном смислу.¹⁶

Сам појам „социјална искљученост“ је 1989. године постао и саставни дио преамбуле Европске социјалне повеље – темељног документа Вијећа Европе о социјалним правима, а када је Повеља допуњена и измијењена 1996. године, уведено је ново право – „право на заштиту од сиромаштва и социјалне искључености“.

Локални план предвиђа сет активности којима се жели постићи повећање социјалне инклузије тј. друштвене укључености грађана и грађанки који су препознати као приоритетне циљне групе, тренутно изложене социјалној искључености или су у ризику да буду. Важно је истаћи да је припадност индивидуа неким од ових група стална, док припадност другима може бити временски ограничена и јављати се усљед тренутног неповољног положаја изазваног унутрашњим или спољашњим факторима (незапосленост, живот са насилним партнером и сл.). Такође, једна индивидуа истовремено може припадати већем броју група и тако бити вишеструко угрожена (нпр. жена ОСИ која је жртва насиља, а уједно и материјално угрожена). Оно што је опредјељење овог стратешког документа јесте да се приоритетним циљним групама омогући приступ адекватној подршци и омогући њихово пуно уживање људских права, те спријечи евентуална дискриминација.

¹⁵ Вујић, Н., *Шта је социјална искљученост?*, Академиа. Еду. <https://bit.ly/2OM1Y6D>

¹⁶ Г. Ђеранић, *Социјална искљученост и карактер компетитивности друштвеног Система Црне Горе*, Филозофски факултет, Никшић. Преузето са: <https://bit.ly/20JtLV9>

3. УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ И ДЈЕЧИЈЕ ЗАШТИТЕ

Услуге социјалне и дјечије заштите прописане су Законом о социјалној и дјечијој заштити¹⁷ и обухватају:

- 1) подршку за живот у заједници;
- 2) савјетодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге;
- 3) смјештај;
- 4) неодложне интервенције и
- 5) друге услуге.

Услуге подршке за живот у заједници обухватају активности које подржавају боравак корисника у породици или непосредном окружењу и чине их:

- дневни боравак,
- помоћ у кући,
- становање уз подршку,
- свратиште,
- персонална асистенција,
- тумачење и превођење на знаковни језик и
- друге услуге подршке за живот у заједници.

Савјетодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге обухватају:

- савјетовање,
- терапију,
- медијацију,
- СОС телефон и
- друге услуге с циљем превазилажења кризних ситуација и унапређивања породичних односа.

4. АНАЛИЗА СТАЊА У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

У складу са Законом о социјалној и дјечијој заштити, у општини Никшић, обезбјеђивање социјалне заштите угроженим друштвеним структурама се врши посредством:

- ЈУ Центар за социјални рад за општине Никшић, Плужине и Шавник;
- Секретаријата за културу, спорт, младе и социјално старање Општине Никшић:
 - Сектор за образовање и социјално старање,
 - Канцеларија за превенцију наркоманије;
- Општинске организације Црвеног Крста.

У оквиру надлежних институција, услуге се реализују кроз функционисање:

- ЈУ Дневни центар за дјецу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом, Сектор А и Сектор Б (Предах 27+),

¹⁷ Закон о социјалној и дјечијој заштити („Службени лист Црне Горе”, бр. 27/2013, 1/2015, 42/2015, 47/2015, 56/2016,66/2016, 1/2017, 31/2017 - одлука УС, 42/2017, 50/2017, 59/2021 и 145/21)

- ЈУ Дневни центар за дјецу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом је свеобухватан и комплексан сервис социјалне заштите који представља концепт подршке животу у заједници. Услуге које се пружају су: дневни боравак дјеце са сметњама у развоју и особа са инвалидитетом; социјализација; осмочасовна нега дјеце и особа са инвалидитетом; елементарна рехабилитација; индивидуални и групни рад са корисницима; елементарни васпитни рад у којем се стичу вјештине неопходне за свакодневни живот и помоћ инклузији; друштвена и професионална активација дјеце са сметњама у развоју и особа са инвалидитетом; најмање један оброк; превоз за дјецу са сметњама у развоју; превоз за кориснике у сектору „Б“ у складу са могућностима.
- Дневног боравка за старе I, II и III и Дневног боравка за особе обољеле од деменције:
 - Дневни боравак за старе је сервис који има за циљ развој ванинституционалног облика заштите старих особа које се кроз овај вид подршке оснажују и интегришу у друштвену средину, у циљу превладавања усамљености и социјалне изолованости и самим тим се смањује потреба за институционалним смјештајем. Корисницима су на располагању следеће услуге: боравак 20 покретних особа, старијих од 65 година, сваког радног дана од 8 до 16 часова; разговори и дружење у циљу превладавања усамљености и социјалне изолованости; организовање спортских и културних дешавања; организовање друштвених игара у оквиру боравка; коришћење дневне штампе и библиотеке; један топли оброк; дневно послужење; психосоцијална подршка; пружање ситних медицинских услуга.
- Градског вешераја,
 - Услуге овог сервиса бесплатно користе корисници Дневног боравка за старе, корисници Дневног центра за дјецу са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом и жртве насиља смјештене у склоништу за жене СОС-телефон Никшић. Такође, услуге Градског вешераја су доступне свима и корисници их компензују донацијом овом социјалном сервису.
- Помоћ у кући – геронтодомаћице:
 - Програмом геронтодомаћица, који реализује Општинска организација Црвеног крста, ангажовано је 16 геронтодомаћица, а обухваћено око 150 корисника. Активности и услуге које се пружају су: набавка хране, помоћ при припреми obroка и храњењу, помоћ при кретању, помоћ при одржавању личне хигијене и хигијене простора, помоћ при гријању простора, помоћ при набавци штампе и књига и плаћању рачуна за електричну енергију, телефон, комуналије и слично, посредовање у обезбјеђивању различитих врста услуга за одржавање стана и уређаја за домаћинство и набавку љекова и одвођење на љекарске прегледе.

- Психолошко Савјетовалиште:
 - Психолошко Савјетовалиште је сервис који пружа психолошку подршку како здравој популацији, са фокусом на њихово ментално оснаживање, већу одговорност и продуктивност, вјеру у себе, бољи развој радне етике, постављања јасних и прецизнијих животних циљева, тако и психолошку подршку особама са психолошким потешкоћама, са фокусом на помоћ и подршку у суочавању са проблемима, попут: социјалне анксиозности и повучености, симптома депресивности и апатије, симптома самоповређивања, недостатка самопоуздања и избјегавање социјалних контаката, конфликта са родитељима, поремећаја исхране, опсесивних мисли и претпоставки, суицидалних мисли и других.

У току је изградња Дома за старе, који ће умногоме одговорити на потребе популације старих лица. Такође, значајан допринос на овом пољу пружају и бројна невладина удружења која се баве питањима и проблемима у области социјалне и дјечије заштите:

- СОС телефон – Телефон за жене и дјецу жртве насиља – Никшић;
- Дефендологија центар Никшић – Центар за безбједоносна, социолошка и криминолошка истраживања Црне Горе;
- Играчкотерапија Никшић - Удружење за помоћ лицима ометеним у психофизичком развоју Никшић;
- Удружење младих са хендикепом – Никшић;
- Организација слијепих за Никшић, Шавник и Плужине;
- Удружење „Плегије“ – Никшић;
- Центар за ромске иницијативе;
- „Алфа“ центар и друге.

Надлежност Центра за социјални рад огледа се кроз различита новчана издвајања, права и услуге у области социјалне заштите и примијењене мјере. Најзначајнија новчана издвајања су:

- материјално обезбјеђење;
- додатак за дјецу;
- додатак за његу и помоћ;
- лична инвалиднина;
- накнаде женама;
- накнаде по основу рођења дјетета;
- накнаде за новорођено дијете и
- једнократне новчане помоћи.

Дјелатност Центра за социјални рад обухвата и друге активности из домена социјалне заштите, а које су веома значајне за социјално угрожену популацију становништва: породични и домски смјештај, усвојење и старатељство, заштиту дјецe од злостављања и занемаривања, рад на побољшању поремећених породичних односа, ангажовање у циљу смањења малољетничке деликвенције. Такође, значајно је учешће у рефундирању средстава за боравак дјецe у предшколским установама, накнадама за породилска одсуства, повластицама на путовање лица са инвалидитетом, трошковима за одмор и рекреацију ученика, набавку уџбеника и школског прибора и осталих врста помоћи.

Материјално обезбјеђење је у 2019. години остварило 1.312 породица, а у 2020. години 1.311, односно 4.114 лица у 2019, а 4.064 лица у 2020. години. Додатак за дјецу је 2019. године примало 1.076 породица, односно 2.021 дијете, а 2020. године 1.055 породица, односно 1.985 дјеце. Док је додатак за његу и помоћ у 2019. години примало 2.131, а личну инвалиднину 296 лица, у 2020. години 2.326 лица је примало додатак за његу и помоћ а 303 личну инвалиднину.

У 2019. години 245 жена је остварило накнаду по основу рођења троје и више дјеце, а 205 жена у 2020. години. Док је у 2019. години накнаде по основу рођења дјетета остварило 374 лица, а накнаде за новорођено дијете 65, у 2020. години прве је остварило 336, а друге 50 лица. Број лица која су остварила право на једнократну новчану помоћ је износио 1.026 у 2019-ој, односно 993 у 2020. години.

Табела 2 - Обухват становништва (лица и породица) правима у оквиру социјалне и дјечије заштите и новчаним давањима, преко ЈУ Центар за социјални рад за општине Никшић, Плужине и Шавник, у мјесецу децембру, за период 2019-2021. година

	Број корисника по годинама			
	2019.		2020.	
	Лица	Породица	Лица	Породица
Материјално обезбјеђење	4.114	1.312	4.064	1.311
Додатак за дјецу	2.021	1.076	1.985	1055
Додатак за његу и помоћ	2.131		2.326	
Лична инвалиднина	296		303	
Накнаде женама	245		205	
Накнаде по основу рођења дјетета	374		336	
Накнаде за новорођено дијете	65		50	
Једнократне новчане помоћи	1.026		993	

Секретаријат за културу, спорт, младе и социјално старање Општине Никшић, у оквиру Сектора за здравствену, социјалну и дјечију заштиту, такође, реализује бројне активности у овој области, док се из локалног буџета Секретаријата издвајају новчана средства за једнократне новчане помоћи и новчане помоћи за новорођено дијете. У 2020. години за 91 појединца, односно породицу, због тешког материјалног и/или здравственог стања, одобрена је једнократна новчана помоћ, док су 483 лица остварила право на накнаду за новорођено дијете у периоду од фебруара до децембра 2020. године.

Сваке године, надлежни Секретаријат доноси Локални програм социјалног становања, а према последњем Програму, значајно је издвојити из евиденције о социјалном становању, да Општина Никшић располаже са 466 стамбених простора, да правовремено, ефикасно и ефективно врши расподјелу и ревизију коришћења стамбених јединица, односно да адекватно реагује у рјешавању стамбених потреба лица и породица која се налазе у стању стамбене потребе.

Допринос социјалној дјелатности даје Општинска организација Црвеног крста, која је током 2020. године обезбиједила помоћ за преко 3000 породица и преко 1200 пензионера са најнижим примањима, а такође, реализује бројне видове подршке и помоћи, кроз пакете хране, хигијене и брашна за ромску и египћанску популацију, старије особе и особе са инвалидитетом. Реализује и бројне активности са расељеничком ромском популацијом, Програме психолошке подршке и бриге о старима, бави се здравствено-превентивним радом, активностима које се односе на добровољно давалаштво крви, припреме за дјеловање у несрећама, рад подмлатка и омладине.

Програм рада Канцеларије за превенцију наркоманије реализује се кроз превентивни рад, односно предавања, радионице и трибине и савјетодавни рад, односно сарадњу са родитељима младих у смислу пружања психо-едукативне помоћи. Циљна група су ученици завршних разреда основних школа, као и ученици свих средњих школа у општини, а пажња је усмјерена на следеће: здравље, болести зависности и штетне посљедице по здравље, вршњачки притисак, технике отпора, доношење одлука, фактори ризика и заштите, развој социјалних вјештина и вјештина комуникације и избјегавање ризичних понашања. Посебна пажња посвећена је превазилажењу проблема зависних понашања, нарочито проблема коцкања међу младима.

У домену социјалне инклузије организације цивилног друштва реализују различите активности, почевши од информативних, истраживачких, заговарачких, затим, јачања капацитета својих циљних група, директног рада са заједницом како би се смањила дискриминација, па све до обезбјеђивања иновативних програма али и јасно дефинисаних лиценцираних услуга социјалне и дјечје заштите у складу са Законом и припадајућим подзаконским актима.

Неке од организација спроводе повремене *ad hoc* активности, док друге постоје 20 и више година, имају професионалну структуру запослених и волонтера, посједују међународни сертификат за систем менаџмента организације у складу са захтјевима стандарда ИСО 9001:2015.

5. ПРИОРИТЕТНЕ ЦИЉНЕ ГРУПЕ

Одабир циљних група у дијелу социјалне инклузије и заштите људских права као и коришћења услуга и сервиса из области социјалне и дјечје заштите урађен је на основу изабраних критеријума:

- степена ризика и угрожености/рањивости циљне групе,
- бројности циљне групе,
- структуре потреба и нивоа задовољавања потреба,
- локалних капацитета и распложивих ресурса,
- као и усклађености програма подршке и потенцијалних услуга са приоритетима националних и других локалних стратегија.

Приоритетне циљне групе за период 2022-2026. су:

- СТАРИЈА ЛИЦА,
- ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ И ЊИХОВЕ ПОРОДИЦЕ,
- ДЈЕЦА И МЛАДИ У РИЗИКУ,
- ЖРТВЕ РОДНО ЗАСНОВАНОГ НАСИЉА И НАСИЉА У ПОРОДИЦИ,
- РОМИ И ЕГИПЋАНИ.

Локални план садржи листу активности и мјера, индикаторе, носиоце активности, вријеме реализације и изворе финансирања услуга и сервиса које се односе на све наведене циљне групе.

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПЕРИОД 2022-2026.

1. СТАРИЈА ЛИЦА

Стратешки циљ: Обезбијеђени доступни и адекватни програми подршке и развијене услуге социјалне заштите за старија лица са територије општине Никшић				
Активности-мјере	Индикатори	Носиоци активности	Вријеме реализације	Извори финасирања
1.1 Обезбјеђивање услова за рад Дневних боравака за стара лица	– Одржан број функционалних Дневних боравака – Одржан или увећан број корисника/ца Дневних боравака – Одржан или увећан број пружених услуга по кориснику/ци – Процент (не)задовољних корисника/ца ¹⁸	- Дом старих ¹⁹ - ЦСР	2022 – 2026.	- Министарство финансија и социјалног старања - Дом старих ²⁰ - Донатори

¹⁸ Под незадовољним корисницима/цама посматрају се корисници/це који/е увиђају одређене недостатке и/или сматрају да је квалитет услуга могуће повећати.

¹⁹ Потенцијално, јер постоје идејна рјешења за исто.

²⁰ Ибид.

<p>1.2. Успостављање одрживог сервиса геронтодомаћица у урбаној и руралној средини</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Одржана постојећа или унапријеђена институционална и финансијска одрживост сервиса – Одржан или увећан број корисника/ца услуга сервиса – Одржан или увећан број пружених услуга по кориснику/ци – Процент (не)задовољних корисника/ца²¹ 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Црвени крст - ЗЗЗЦГ – Биро рада Никшић - ЦСР - Лиценцирани организатори 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Министарство финансија и социјалног старања - Корисници - ЗЗЗЦГ – Биро рада Никшић - Донатори
<p>1.3. Успоставити услугу привременог, повременог и дуготрајног смјештаја старијих лица (Дом за старе)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Отворен Дом старих – Број корисника/ца на годишњем нивоу – Број пружених услуга – Број (не)задовољних корисника/ца – Степен квалитета пружених услуга, измјерен (не)задовољством корисника/ца 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Министарство финансија и социјалног старања 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство финансија и социјалног старања - Корисници - Донатори
<p>1.4. Успостављање континуитета у раду Клубова за старија лица</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Одржан или увећан број функционалних Клубова – Одржан или увећан број корисника/ца тј. чланова/ица Клубова – Одржан или увећан број 	<ul style="list-style-type: none"> - Црвени Крст 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Црвени Крст - Донатори

²¹ Под незадовољним корисницима/цама посматрају се корисници/це који/е увиђају одређене недостатке и/или сматрају да је квалитет услуга могуће повећати.

	<p>пружених услуга</p> <p>– Процент (не)задовољних корисника/ца, односно чланова/ица²²</p>			
<p>1.5. Формирање мултидисциплинарног тима за пружање психо-социјалне подршке старијим лицима у урбаној и руралној средини</p>	<p>– Формиран стручни тим</p> <p>– Број корисника/ца на годишњем нивоу</p> <p>– Број пружених услуга</p> <p>– Број (не)задовољних корисника/ца</p> <p>– Степен квалитета пружених услуга, измјерен (не)задовољством корисника/ца</p>	<p>- Локална самоуправа</p> <p>- ЦСР</p> <p>- Црвени крст</p> <p>- ЗЗЗЦГ – Биро рада Никшић</p> <p>- Дом старих</p>	<p>Континуирано</p> <p>2022 – 2026.</p>	<p>- Локална самоуправа</p>
<p>1.6. Формирање базе података старијих лица</p>	<p>– Формирана база података старијих лица</p> <p>– Идентификован број старијих лица</p> <p>– Комплетирани подаци о старијим лицима (квантитативни показатељи)</p>	<p>- Локална самоуправа преко Мјесних заједница и Мјесних канцеларија</p> <p>- ЦСР</p> <p>- ЗЗЗЦГ – Биро рада Никшић</p> <p>- Црвени крст</p> <p>- Удружење пензионера</p>	<p>2022 – 2024.</p>	<p>- Локална самоуправа</p>

²² Под незадовољним корисницима/цама посматрају се корисници/це који/е увиђају одређене недостатке и/или сматрају да је квалитет услуга могуће повећати.

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

<p>1.7. Обиљежавање Дана старих 1. Октобар</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Обиљежен Дан старих 1. Октобар - Број одржаних манифестација - Број посјетилаца на манифестацијама - Број медијских догађаја 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа, - Црвени крст - ЦСР - Дом старих - НВО - Дом здравља 	<p>Континуирано 2022 -2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства свих институција - Донатори
<p>1.8. Формирати Тим за палијативну његу и успоставити рад Тима као сервиса подршке за живот у заједници</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Формиран тим за палијативну његу - Број акција на годишњем нивоу - Број корисника/ца сервиса - Број (не)задовољних корисника/ца - Степен квалитета реализованих акција, измјерен (не)задовољством корисника /ца 	<ul style="list-style-type: none"> - ЦСР - Дом здравља 	<p>2022 -2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори
<p>1.9. Анализа стања и потреба за отварањем Ургентног Прихватилишта за старија лица</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Реализовано истраживање - Анализирано стање односно утврђена потреба за отварањем Ургентног Прихватилишта за старија лица - Број институција, организација и број корисника/ца обухваћених истраживањем 	<ul style="list-style-type: none"> - Дом старих - Локална самоуправа - ЦСР 	<p>2022 -2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори
<p>1.10. Промоција здравог старења за старије популације, односно промоција спортских активности за старију популацију</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Најмање једна кампања годишње - Увећан број активних старих људи уопште и у спортским центрима, у четворогодишњем периоду - Увећан број спортских 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа, - Црвени крст - ЦСР - Дом старих - НВО - Дом здравља 	<p>2022 - 2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

	организација и клубова који промовишу здраво старење	- Приватни сектор		
1.11. Развој програма обуке за подстицај старијих и младих за волонтерско ангажовање у својству учесника/ца у пружању услуга социјалне и дјечје заштите намијењених старијим лицима	<ul style="list-style-type: none"> – Развијен програм обуке – Увећан број волонтера на локалном нивоу²³ – Увећан број пружених услуга (кроз волонтеризам) 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа, - Црвени крст - ЗЗЦГ – Биро рада Никшић - ЦСР - Дом старих - НВО - Дом здравља 	2022 – 2024.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

2. ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ И ЊИХОВЕ ПОРОДИЦЕ

Стратешки циљ:

Повећана социјална инклузија особа са инвалидитетом и њихових породица и успостављене и развијене одрживе социјалне услуге

Активности	Индикатори	Носиоци активности	Вријеме реализације	Извори финасирања
1.1 Анализа (досадашњих) прописа на локалном нивоу и аналитично извјештавање усклађено са потребама и правима ОСИ	– Утврђени недостаци, пропусти, (не)реализоване активности, прикупљени потребни подаци	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО 	2022.	- Локална самоуправа
1.2. Обезбјеђивање услова за рад Дневних центара за дјецу са	– Одржан број функционалних Дневних боравака	- Локална самоуправа	континуирано 2022 – 2026.	- Министарство финансија и

²³ Што је могуће измјерити бројем лица који нијесу никада волонтирали, али су постали активни волонтери након програма обуке.

сметњама у развоју и особе са инвалидитетом	<ul style="list-style-type: none"> – Одржан или увећан број корисника/ца Дневних боравака – Одржан или увећан број пружених услуга по кориснику/ци – Процент (не)задовољних корисника/ца²⁴ 			социјалног старања - Локална самоуправа
1.3. Формирање базе података особа са инвалидитетом	<ul style="list-style-type: none"> – Формирана база података особа са инвалидитетом – Утврђен број особа са инвалидитетом (квантитативни показатељи) 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - ЦСР - ЗЗЦГ – Биро рада Никшић - Црвени крст - НВО 	2022 – 2024.	- Локална самоуправа
1.4. Интезивирана сарадња свих надлежних локалних институција и организација цивилног друштва у циљу боље социјалне интеграције ОСИ	<ul style="list-style-type: none"> - Најмање 4 састанка годишње - Увећан број заједничких активности на годишњем нивоу 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО 	континуирано 2022 – 2026.	- Локална самоуправа
1.5. Организовање кампања за подизање свијести о правима особа са инвалидитетом и заштиту од дискриминације у	<ul style="list-style-type: none"> – Најмање једна кампања годишње – Увећан број ОСИ која се обрађају за заштиту својих права и заштиту од дискриминације 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО 	континуирано 2022 – 2026.	- Локална самоуправа - Донатори

²⁴ Под незадовољним корисницима/цама посматрају се корисници/це који/е увиђају одређене недостатке и/или сматрају да је квалитет услуга могуће повећати.

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

<p>сарадњи са медијима, са акцентом на РТВ Никшић, а и у циљу отклањања негативних стереотипа и предрасуда према лицима са инвалидитетом (нпр. обиљежавање 3. децембра, Међународни дан особа са инвалидитетом, промоција приступачности и универзалног дизајна и др.)</p>	<p>– Увећан број медијских гостовања и емисија на локалној телевизији</p>			
<p>1.6. Анализа стања у области приступачности физичког окружења, информација и комуникација, те доступности локалних сервиса особама са инвалидитетом и израда препорука</p>	<p>– Оформљен тим за процјену приступачности, односно анализу стања – Припремљен документ о стању у области приступачности – Израђене препоруке – Број (не)приступачних објеката – Број (не)доступних информација и комуникација – Број (не)доступних локалних сервиса</p>	<p>- Локална самоуправа - НВО</p>	<p>2022 – 2024.</p>	<p>- Локална самоуправа - Донатори</p>
<p>1.7. Израда акционог плана у области приступачности физичког окружења, информација и комуникација, те доступности локалних сервиса особама са инвалидитетом (прилагођавање објеката у јавној употреби и јавних</p>	<p>– Оформљен мобилни тим за израду акционог плана – Креиран годишњи план са детаљно израђеним мјерама и временским слиједом реализације истих – Увећан број прилагођених објеката у јавној употреби и јавних површина, спуштених тротоара, постављених</p>	<p>- Локална самоуправа - НВО</p>	<p>2022 – 2026.</p>	<p>- Локална самоуправа - Донатори</p>

површина, израда спуштених тротоара на јавним површинама и санација постојећих, постављање лифта, рампе и друге интервенције у складу са финансијским могућностима)	лифтова, рампи, доступних информација и комуникација, доступних локалних сервиса			
1.8. Анализа стања у области приступачности у саобраћају (приступачност јавног превоза, звучни семафори, тактилне траке, вертикална и хоризонтална сигнализација за обиљежавање паркинг мјеста за ОСИ) и израђене препоруке	<ul style="list-style-type: none"> - Оформљен тим за процјену приступачности, односно анализу стања - Припремљен документ о стању у области приступачности у саобраћају - Израђене препоруке - Број (не)приступачних превозних возила - Број (не)постављених звучних семафора - Број (не)постављених тактилних трака - Број (не)постављене вертикалне и хоризонталне сигнализације за обиљежавање паркинг мјеста за ОСИ 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Донатори
1.9. Спровођење инфо кампања о саобраћајној култури и правима ОСИ у саобраћају	<ul style="list-style-type: none"> - Увећан број инфо кампања - Већа освијешћеност грађана о саобраћајној култури и правима ОСИ у саобраћају²⁵ 	- НВО	2022 – 2026.	- Донатори

²⁵ Мјерљиво – анкетном анализом свијести грађана некад и сад.

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

<p>1.10. Унапређење програма/услуга психолошке и социо-едукативне подршке за особе са инвалидитетом</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Увећан број ОСИ које користе психолошке и социо-едукативне услуге - Увећан број лиценцираних услуга савјетовања и социо-едукативних услуга 	<ul style="list-style-type: none"> - НВО 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори
<p>1.11. Промоција запошљавања лица са инвалидитетом у јавној управи</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Најмање једна кампања годишње – Увећан број запослених лица са инвалидитетом у јавној управи 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО - ЗЗЗЦГ – Биро рада 	<p>2022 – 2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства
<p>1.12. Промоција запошљавања лица са инвалидитетом у приватном сектору</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Најмање једна кампања годишње – Увећан број запослених лица са инвалидитетом у приватном сектору 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО - ЗЗЗЦГ – Биро рада - Бизнис сектор/послодавци 	<p>2022 – 2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства
<p>1.13. Анализа стања и потреба за отварањем социјалног предузећа у циљу запошљавања лица са инвалидитетом и израда препорука</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оформљен мобилни тим за анализу стања - Припремљен документ о стању и потребама за отварањем социјалног предузећа - Израђене препоруке - Отворено социјално предузеће (потенцијално, индиректан индикатор) 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО - ЗЗЗЦГ – Биро рада 	<p>2022 – 2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

<p>1.14. Израдити анализу потреба за сервисима подршке за лица са инвалидитетом и анализу социјалних услуга које се већ пружају</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оформљен мобилни тим за анализу стања - Припремљен документ о стању и потребама за социјалним сервисима и услугама за лица са инвалидитетом - Увећан број сервиса и услуга за лица са инвалидитетом (потенцијално, индиректан индикатор) 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО - ЗЗЗЦГ – Биро рада - ЦСР - ЦК 	<p>2022 – 2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства
<p>1.15. Спровођење истраживања о потребама ОСИ за услугом становања уз подршку и реализација минимум једног пилот пројекта становања уз подршку за ОСИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Утврђене потребе лица са инвалидитетом за услугом становања уз подршку - Реализација минимум једног пилот пројекта становања уз подршку за ОСИ 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО - ЦСР 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства
<p>1.16. Анализа стања приступачности лица са инвалидитетом канцеларијама политичких партија, изборним мјестима, кабинама, гласачким листићима и израда препорука</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оформљен мобилни тим за анализу стања - Припремљен документ о стању у области поменуте приступачности - Израђене препоруке - Увећан број приступачних изборних мјеста и политичких канцеларија 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО 	<p>2022 – 2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства
<p>1.17. Промовисање културних активности и укључивања лица са инвалидитетом у културне догађаје града</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Најмање једна кампања годишње - Увећан број културних активности за лица са инвалидитетом - Увећан број укључених лица са 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Јавне установе - НВО 	<p>2022 – 2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства

	инвалидитетом у културне догађаје града			
1.18. Учесће лица са инвалидитетом на локалним манифестацијама и промоција рада и стваралаштва лица са инвалидитетом (сајам локалних производа, Новогодишњи базар, Осмомартовски базар итд.)	<ul style="list-style-type: none"> - Увећан број локалних манифестација и промоција рада и стваралаштва лица са инвалидитетом - Увећан број укључених лица са инвалидитетом у локалне манифестације и активности којима се промовише њихово стваралаштво 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Јавне установе - НВО 	2022 – 2024.	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори - Редовна буџетска средства

3. САМОХРАНИ РОДИТЕЉИ

Стратешки циљ:

Обезбијеђени сервиси подршке самохраним родитељима.

Активности	Индикатори	Носиоци активности	Вријеме реализације	Извори финасирања
1.1. Формирање базе података самохраних родитеља	<ul style="list-style-type: none"> - Формиран мобилни тим за израду базе података - Формирана база података самохраних родитеља - Број организација и институција обухваћених истраживањем 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - ЦСР - НВО 	2022 – 2023.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

<p>1.2. Израда анализе стања и потреба самоохраних родитеља</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Формиран мобилни тим за израду базе података - Спроведено партиципативно истраживање базирано на потребама самоохраних родитеља - Утврђено чињенично стање, као и потребе самоохраних родитеља - Увећане услуге, сервиси подршке и развијени модели пружања подршке самоохраним родитељима (потенцијално – индиректан индикатор) 	<ul style="list-style-type: none"> - ЗЗЦГ – Биро рада Никшић - Локална самоуправа - ЦСР - НВО 	<p>2022-2024.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
<p>1.3. Обезбјеђивање савјетодавно-терапијских и социо-едукативних услуга за самохране родитеље</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Увећан број савјетодавно-терапијских и социо-едукативних услуга за самохране родитеље - Увећан број корисника/ца савјетодавно-терапијских и социо-едукативних услуга за самохране родитеље 	<ul style="list-style-type: none"> - НВО 	<p>2022–2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
<p>1.4. Организовање округлих столова за информисање самоохраних родитеља о доступним сервисима социјалне заштите</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Најмање један Округли сто годишње - Увећан број информисаних самоохраних родитеља 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

4. ДЈЕЦА И МЛАДИ У РИЗИКУ

Стратешки циљ: Унапријеђена социјална инклузија и побољшана доступност и квалитет социјалних услуга за дјецу и младе.				
Активности	Индикатори	Носиоци активности	Вријеме реализације	Извори финансирања
1.1. Успостављање сарадње у реализацији програма за младе у ризику са свим организацијама које се баве младима	<ul style="list-style-type: none"> - Остварена сарадња са Клубом за младе и Омладинским центром Никшић - Реализован најмање један програм за младе у ризику на годишњем нивоу - Увећан број младих људи који се информишу и учествују у програмима за младе у ризику 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Клуб младих - Омладински центар Никшић - Друге организације 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
4.2. Анализа стања савјетодавних услуга за дјецу и младе у области развојних питања и криза (телефонске линије, интернет-друштвене мреже, форуми и сл.) и израда препорука	<ul style="list-style-type: none"> - Оформљен мобилни тим за анализу стања - Припремљен документ о стању савјетодавних услуга за дјецу и младе у области развојних питања и криза - Израђене препоруке - Увећан број савјетодавних услуга сходно препорукама за увођење истих након анализе стања - Увећан број дјеце и младих у ризику која/и користе савјетодавне услуге 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - ЦСР - МУП Никшић - Дом здравља - НВО 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

<p>4.3. Истраживање о потребама дјеце и младих у ризику</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оформљен тим за истраживање - Дефинисане потребе дјеце и младих у ризику - Увећан број програма/активности за дјецу и младе у ризику сходно утврђеној анализи потреба 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - ЦСР - МУП Никшић - Дом здравља - НВО 	<p>2022 – 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
<p>4.3. Подршка Канцеларији за превенцију наркоманије (едукација и подизање свијести ученика/ца основних и средњих школа у вези са превенцијом употребе опојних средстава)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Увећан број спроведених активности - Увећан број дјеце, младих и родитеља обухваћених превентивним мјерама (едукацијама, разговорима...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа – Канцеларија за превенцију наркоманије - МУП - Управа полиције 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
<p>4.4. Обезбиједити сервис становања уз подршку за младе без родитељског старања и за младе који излазе из система хранитељства, који напуштају институције од 18-25 године старости</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Успостављен сервис - Обезбијеђена једна стамбена јединица у поменути сврху - Број младих који користе услугу становања уз подршку 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - ЦСР 	<p>2022- 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
<p>4.5. Формирати сервис за подршку младима у ризику од злоупотребе ПАС (секундарна превенција)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Успостављен сервис - Увећан број младих (који користе ПАС или су у ризику од коришћења истих) кроз облике секундарне превенције и интервенције - Увећан број услуга 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО 	<p>2022 - 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

<p>4.6. Обезбјеђивање услова рада Савјетовалишта за младе у ризику и младе са поремећајима у понашању, са фокусом на индивидуално психо-социјално саветовање и оснаживање приликом запослења, обуке стручног оспособљавања за повећање запошљивости.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Обезбјеђени услови функционисања Савјетовалишта за младе - Увећан број корисника/ца услуга Савјетовалишта за младе - Увећан број пружених услуга по кориснику/ци - Процент (не)задовољних корисника/ца²⁶ 	<ul style="list-style-type: none"> - Психолошко Савјетовалиште - Локална самоуправа 	<p>2022 – 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
<p>4.7. Обезбјеђивање услуге савјетовања и терапије (дјеци и младима у ризику од социјалне искључености, дјеци на хранитељству, малољетницима који су у сукобу са законом (дјеца са проблемима у понашању), дјеци која напуштају резиденцијалне установе, дјеци и младима који су жртве тешких облика насиља и њихове породице, дјеци која су претрпјела трауме)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Увећан број услуга савјетовања и терапије наведеним циљним групама - Увећан број корисника/ца обухваћених услугама савјетовања и терапије 	<ul style="list-style-type: none"> - НВО 	<p>2022– 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори
<p>4.8. Економско оснаживање дјеце која живе и раде на</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Увећан број економски оснажене дјеце која живе и раде на улици 	<ul style="list-style-type: none"> - НВО 	<p>2022– 2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори

²⁶ Под незадовољним корисницима/цама посматрају се корисници/це који/е увиђају одређене недостатке и/или сматрају да је квалитет услуга могуће повећати.

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

улице и родитеља дјеце која живе и раде на улици	и родитеља дјеце која живе и раде на улици - Увећан број активности за дјецу која живе и раде на улици и родитеље дјеце која живе и раде на улици			
4.9. Промовисати волонтеризам	- Реализовати најмање једну кампању о волонтеризму годишње - Увећан број волонтера - Уваћен број услуга/активности у које су укључени волонтери	- Локална самоуправа - НВО	2022– 2026.	- Донатори
4.10. Основати Клуб за хранитељску дјецу	- Основан Клуб за хранитељску дјецу - Број хранитељске дјеце која користе услуге Клуба - Уваћен број услуга/активности за хранитељску дјецу на локалном нивоу	- Локална самоуправа - НВО	2022– 2026.	- Локална самоуправа - Донатори

5. ЖРТВЕ РОДНО ЗАСНОВАНОГ НАСИЉА И НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Стратешки циљ: Унапријеђене услуге подршке, заштите и социјалне укључености жртава родно заснованог насиља и насиља у породици				
Активности	Индикатори	Носиоци активности	Вријеме реализације	Извори финансирања
5.1. Промовисати рад Склоништа	<ul style="list-style-type: none"> - Број промотивних кампања и других видова промоције - Број дјеце и жена жртава насиља у Склоништу - Повећан број захтјева за помоћ 	- НВО	2022-2026.	- Донатори
5.2. Обезбиједити континуитет у раду Склоништа за дјецу и жене жртве насиља	<ul style="list-style-type: none"> - Обезбијеђена додатна средства - Повећан број корисница - дјеце и жена жртава насиља у Склоништу - Повећан број услуга 	- НВО	2022-2026.	- Донатори
5.3. Анализа потреба за развојем алтернативних услуга и програма подршке за жртве насиља у породици (групе самоподршке, едукативно искуствене групе, социо едукативне програме и сл.)	<ul style="list-style-type: none"> - Оформљен Тим за анализу - Развијена најмање једна алтернативна услуга или програм подршке - Повећан број корисница - дјеце и жена жртава насиља која користе алтернативне услуге или програме подршке - Повећан број запослених у социјалном систему заштите који разумију везу између насиља и родне неједнакости 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - ЦСР - МУП- Управа полиције - Пружаоци социјалних услуга - НВО 	2022-2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

<p>5.4. У континуитету информисати заједницу о могућностима заштите жртава родно заснованог насиља и насиља у породици</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Осмишљена и спроведена најмање једна кампања годишње (кампања 16 дана активизма) - Повећан број корисника/ца специјализованих услуга система заштите - Повећан број рјешења за коришћење социјалних услуга - Повећан број информисаних жена и информисане дјеце - Повећан број жена и дјеце који се осјећају сигурно и користе могућности заштите - Повећан број ноћења у Склоништу - Повећан број пружених услуга 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - ЦСР - Дом здравља - Управа полиције - Пружаоци социјалних услуга - НВО 	<p>2022-2026.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ЛС - ЦСР - Дом здравља - Управа полиције - НВО - Донатори
--	--	--	-------------------	--

5. РОМИ И ЕГИПЋАНИ

Стратешки циљ:

Повећана социјална инклузија Рома/киња и Египћана/ки и обезбијеђени програми и адекватне услуге подршке у заједници

Активности	Индикатори	Носиоци активности	Вријеме реализације	Извори финасирања
1.1. Анализа стања и реализованих активности и мјера, сходно активностима Локалног плана за социјалну инклузију Рома и Египћана у општини Никшић за период 2018-2022. године	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификован број (не)реализованих активности и мјера - Утврђене препоруке за даљу реализацију активности и мјера постојећег плана кроз овај Локални план (по областима Локалног плана) - Повећан број реализованих активности и мјера 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - надлежна Министарства - надлежне институције, јавне установе - НВО 	2022- 2023.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - надлежна Министарства - надлежне институције, јавне установе - Донатори
1.2. Идентификовати (не)легаллизоване стамбене објекте	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификован број (не)легалзованих стамбених објеката - Утврђене нерегуларности и проблеми/пропусти због којих исте није могуће легализовати - Повећан број легализованих објеката 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - надлежна Министарства 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори - надлежна Министарства
1.3. Анализа стања ромских насеља и идентификација активности и мјера које је потребно предузети	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификовано стање на терену - Повећан број постављених контејнера, уређених насеља, зелених површина око стамбених објеката, лежећих 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса за период 2022-2026.

	полицајаца...			
1.4. Организовати кампање о значају здравствене заштите и могућностима спровођења	<ul style="list-style-type: none"> - Најмање једна кампања на годишњем нивоу - Повећан број корисника/ца здравствене заштите међу РЕ популацијом 	<ul style="list-style-type: none"> - НВО - надлежно Министарство - здравствене установе 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
1.5. Ојачати капацитете РЕ медијатора у здравственом систему	<ul style="list-style-type: none"> - Одржан број РЕ медијатора на локалном нивоу - Повећан број корисника/ца здравствене заштите међу РЕ популацијом 	<ul style="list-style-type: none"> - Међународна НВО 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Донатори
1.6. Оснажити образовне институције на локалном нивоу у сврху повећања квалитета образовања ромске и египћанске популације	<ul style="list-style-type: none"> - Повећан број активности реализованих у сврху повећања квалитета образовања РЕ популације - Повећан број дјеце, младих и одраслих РЕ популације у образовном систему - Повећан број оснажених родитеља дјеце РЕ популације о значају образовања дјеце 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - НВО - надлежно Министарство - образовне институције 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори
1.7. Увођење прилагођених едукативних програма за Роме и Египћане за повећање нивоа квалификација и вјештина	<ul style="list-style-type: none"> - Повећан број прилагођених едукативних програма за РЕ - Повећан број припадника РЕ који су стекли додатне квалификације и вјештине 	<ul style="list-style-type: none"> - ЗЗЦГ – Биро рада Никшић - НВО 	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none"> - Редовна буџетска средства - Донатори

Локални план за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга - сервиса
за период 2022-2026.

1.8. Информисање и мотивисање институција и послодаваца о бенефитима при запошљавању ромске и египћанске популације	<ul style="list-style-type: none">- Најмање једна промотивна или информативна кампања/активност годишње- Повећан број информисаних институција и послодаваца- Повећан број запослених припадника ромске и египћанске популације	<ul style="list-style-type: none">- Локална самоуправа- ЗЗЗЦГ – Биро рада Никшић- НВО	2022 – 2026.	<ul style="list-style-type: none">- Редовна буџетска средства- Донатори
---	---	---	--------------	--

6. ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ И ФИНАНСИРАЊЕ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ И ДЈЕЧИЈЕ ЗАШТИТЕ

Имајући у виду да је систем социјалне заштите у Црној Гори државно координисан, локална самоуправа има кључну улогу, како у обезбјеђивању ресурса, тако и у иницирању активности и обезбјеђивању подједнаких услова за рад и развој како непрофитног (владиног и невладиног) сектора, и профитног сектора у домену спровођења социјалне политике и пружања социјалних услуга.

Локална самоуправа ће на годишњем нивоу дефинисати приоритете и правити детаљан план прикупљања средстава за реализацију мјера у области спровођења социјалне политике.

У циљу израде плана прикупљања средстава треба узети у обзир све могућности: од везивања за буџет града за неке од активности, тј. одређивања дијела годишњег буџета за подршку социјалним услугама, до коришћења фондова са националног нивоа, међународних фондова, обезбјеђивања спонзорстава од стране приватних фирми и компанија или пак остваривања партнерстава са фирмама/компанијама које имају развијене програме друштвено-одговорног пословања.

Табела: Могући извори средстава за реализацију мјера из области социјалне политике

Извори средстава
Буџет Општине Никшић
Државни буџет
Фондови ЕУ, путем подршке од стране канцеларије Делегације ЕУ у Црној Гори, ИПА прекограничних фондова
Амбасаде Спонзорство
Амбасаде
Спонзорство или партнерство са приватним фирмама и компанијама
Партиципација корисника услуга
Индивидуални донатори – филантропи из земље и иностранства

7. ПЛАН ПРАЋЕЊА СПРОВОЂЕЊА И ПРОЦЈЕНЕ УСПЈЕШНОСТИ

Праћење спровођења плана (мониторинг) је важан елемент самог процеса, јер дозвољава да се у ходу процјењује квалитет спровођења активности и сходно томе предлажу боља рјешења. Имајући у виду да је систем социјалне заштите у Црној Гори државно координисан, локална самоуправа, односно орган локалне самоуправе надлежан за област социјалне заштите, има кључну улогу у спровођењу и праћењу активности Локалног плана.

Поред органа локалне управе надлежног за област социјалне заштите, у циљу праћења спровођења плана потребно је основати Радну групу за праћење реализације локалног плана и њен рад дефинисати посебним актом.

Евалуација тј. процјена успјешности спровођења плана радиће се на годишњем нивоу у складу са динамиком његовог усвајања.

Финална евалуација тј. процјена успјешности читавог плана биће урађена на крају цијелог циклуса тј. по истеку самог плана (временски одређеног периода на који је план направљен). Евалуацију ће урадити представници органа локалне самоуправе надлежног за област социјалне заштите и Радна група за праћење реализације Локалног плана, која ће прикупљати информације од свих релевантних актера на локалном нивоу (организација цивилног друштва, пружаоца услуга, корисника, шире заједнице).

Процес праћења успјешности реализације Локалног плана биће рађен у односу на индикаторе тј. показатеље успјешности који су дефинисани на нивоу активности и налазе се у склопу табеле плана.

8. ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ СА ЈАВНОШЋУ

Циљ комуникације са јавношћу је да обезбиједи видљивост Локалног плана за унапређење социјалне инклузије и развој социјалних услуга – сервиса за период 2022–2026. године у општини Никшић. На годишњем нивоу, важно је обезбиједити и непосредно учешће грађана кроз јавне расправе и на тај начин процес учинити инклузивнијим, са циљем да се грађани упознају са рјешењима из Локалног плана и сходно томе дају своје мишљење.

План комуникације са јавношћу укључује следеће активности:

- постављање Локалног плана за унапређење социјалне инклузије и развој локалних социјалних услуга –сервиса за период 2022 – 2026. године, на сајт Општине Никшић (2022-2026);
- обавјештавање свих институција и организација на локалном нивоу о постојању Локалног плана;
- достављање информације медијима о усвајању Локалног плана, са циљем да се информише шира јавност, а посебно фирме/компаније са циљем да се стимулишу да развију или ускладе своје планове друштвене одговорности у складу са потребама локалне заједнице;
- организовање годишње конференције за медије о резултатима спровођења Локалног плана;
- информисање надлежних органа на националном нивоу о постојању Локалног плана и годишње извјештавање о реализованим активностима.

ОБРАЂИВАЧ

СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА КУЛТУРУ, СПОРТ,
МЛАДЕ И СОЦИЈАЛНО СТАРАЊЕ

Перовић мр Татјана, с.р.

СЕКРЕТАР

Дејан Ивановић, с.р.